

Από τον Αδριανό Γεωργίου

Μισό θέατρο, μισό θέαμα. Πρόκειται για μια παράσταση διασκεδαστική, ενδιαφέρουσα και ως ένα σημείο αξιέπαινη. Ο θεατής ευφραίνεται, γελάει και συνεπαίρνεται. Πέρα όμως απ' αυτό τίθεται θέμα θεατρικής ορθοφροσύνης. Και για να το πούμε απλά το ερώτημα είναι κατά πόσο η παράσταση του θεάτρου «χώρος» είναι θέατρο ή θέαμα. Όπως και στην περσινή δουλειά του Ηλία Φραγκάκη, τον «Φετιχιστή» του Τουρνέ, η θεατρικότητα αναστελλόταν για να δώσει ο ηθοποιός μέσα απ' το ρόλο πληροφορίες για το πού βρίσκεται η τουαλέτα του θεάτρου ή για να καθησυχάσει τους θεατές πως τα εσώρουχα που χρησιμοποιούνταν ήταν καθαρά ή για να σχολιάσει τη λειτουργία του μετρώ, έτσι και τώρα, το έργο από ένα σημείο και πέρα εκτρέπεται σε τηλεοπτικό σόου. Και στις δύο περιπτώσεις έχουμε να κάνουμε με μια άποψη που στοχεύει στην ψυχαγωγία του θεατή, στη συμμετοχή του στην «πλάκα» αλλά που, σαφώς θέατρο δεν μπορεί να θεωρηθεί. Η συμμετοχή που απαιτείται στο θέατρο, η πολυθρύλητη μέθεξη, δεν είναι στο χαβαλέ αλλά στην ψευδαίσθηση. Ένας ηθοποιός στο «Φετιχιστή» και δύο στο «Στάση Παρακαλώ» υποδύονται κάποιους θεατρικούς ήρωες και πασχίζουν με την τέχνη τους να πείσουν τους θεατές για την αλήθεια των χαρακτήρων τους και της κατάστασης που βιώνουν. Είναι λοιπόν εντελώς παράλογο και θεατρικά αντιδραστικό οι ηθοποιοί αυτοί ως πρόσωπα ενός έργου να παρεμβάλλουν οτιδήποτε που να τη «σπάει» στο θεατή. Στην προκειμένη περίπτωση ο Άνταμ και ο Μιγκουέλ, δύο τύποι που συναντιούνται σ' ένα βαγόνι του μετρό, αφού αναπτύσσουν τους ρόλους τους πειστικότητα και έχουν «πάρει» τους θεατές, ξαφνικά μετατρέπονται σε τηλεπαρουσιαστές. Σπάσιμο... Πάει και η ατμόσφαιρα, εξατμίζεται κάθε κατάσταση και το θέατρο πετάει μακριά παραχωρώντας τη θέση του στο ευτράπελο κοινό.

Πρόκειται άραγε για άποψη (και με ποιο περιεχόμενο;), για στρεβλή αντίληψη ή μήπως για δραματουργική ανεπάρκεια και αμηχανία; Ίσως εξετάζοντας το έργο καταλήξουμε σε κάποιο συμπέρασμα.

Είπαμε πως δύο τύποι συναντιούνται σ' ένα βαγόνι του μετρό. Είναι μια επιθετική συνάντηση, επικίνδυνη και απειλητική. Η ατμόσφαιρα θυμίζει έντονα την «Ιστορία ζωολογικού κήπου» τον Άλμπι. Η ένταση μεταξή

τους κλιμακώνεται, ο ηλεκτρισμός της ατμόσφαιρας ανεβαίνει και σ' αυτό το σημείο έρχεται ένα αναπάντεχο δραματουργικό εύρημα* το τρένο δεν έχει οδηγό. Στροφή ευφυής που σε κάνει να περιμένεις γύρισμα προς το παράλογο, το μεταφυσικό ή το συμβολικό. Τότε όμως συμβαίνει ο «εκτροχιασμός» προς την... κολοκυθιά». «Εγώ δεν ξέρω να οδηγώ, εσύ δεν ξέρεις να οδηγείς, αυτός δεν ξέρει να οδηγεί, ποιος ξέρει να οδηγεί;». Και οι ηθοποιοί αρχίζουν να σηκώνουν τους θεατές και να τους υποβάλλουν σε τεστ για να βρεθεί ποιος ξέρει να οδηγήσει το τρένο.

Γίνεται πλάκα, οι θεατές «γουστάρουν» γέλια, πειράγματα και πολλά, αλλά πλην το θέατρο διαλύθηκε. Μετά αναζητιέται εκ του προχείρου ένα φινάλε. Ξεκάρφωτα και χωρίς λόγο ένας θεατής — ηθοποιός καμουφλαρισμένος — αυτός που επιλέγεται τάχα για να οδηγήσει το τρένο — σκοτώνει τους δύο άλλους. Τέλος. Γιατί γίνανε οι φόννοι; Τι σημαίνουν; Πού δένουν με τα προηγούμενα; Άγνωστο και ασαφές. Εδώ πρέπει να σημειώσω πως το θεατρικό,

όσο διήρκεσε ως τη μετάλλαξή του, ήταν εξαιρετικό. Η δόμησή του και κυρίως οι διάλογοί του δείχνουν ασυνήθιστη δραματουργική ικανότητα, γι' αυτό θεωρώ την εκτροπή διπλά σφαιερή. Αν υπήρχε πρόβλημα για την εξέλιξη της έμενε εκεί που σταμάτησε η έμπνευση. Να τελείωνε το έργο και για να συμπληρωθεί το πρόγραμμα της βραδιάς ως γινόταν το παιχνίδι με τους θεατές. Η προσάρτηση του σόου αδίκησε την αφετηριακή μορφή. Με τον ίδιο τρόπο αδικείται και η σκηνοθεσία. Η συγκρότηση του πρώτου μέρους, δομημένη με γνώση, οδηγείται στο χαχαβάλαμα εντελώς ακατανόητα. Αν κρίνουμε και απ' το «Φετιχιστή» (που είχε και σοβαρές υποκριτικές αδυναμίες) ο Ηλίας Φραγκάκης κατέχεται από σύνδρομο πρωτοτυπίας. Επιδίδει με κάθε τρόπο να υποστηρίξει τον τίτλο του πειραματιστή που πρώτη η παρούσα σελίδα του είχε αναγνωρίσει μετά την πραγματικά έξοχη εκείνη παράσταση του «Ορέστη» του Ευριπίδη, το καλοκαίρι του 1997 και η οποία (αναγνώριση εκ μέρους της σελίδας) τον οδήγησε στην Πειραμα-

τική Σκηνή του Εθνικού. Έχω τη γνώμη πως από 'κει ξεκινούν και τα πρώτα συμπτώματα των εμμονών του.

Σημαντικό ποσοστό των εντυπώσεων απ' την παράσταση που παρακολουθήσαμε ανήκει βέβαια στους ηθοποιούς. Και οι οποίοι, φυσικά, ό,τι παρουσίασαν σ' όλο το μήκος της παράστασης είχαν την καθοδήγηση του Φραγκάκη. Είναι απαραίτητο λοιπόν εδώ να τονίσουμε πως η απόδοση και των τριών και αυτονόητα του σκηνοθέτη ήταν σε τόσο υψηλό επίπεδο που προκαλούσε έκπληξη. Γερά ταλέντα, στέρεες τεχνικές, ευκαμψία και πολυμέρεια υποκριτική χαρακτηρίζει κυρίως τους δύο που έχουν και το μεγαλύτερο φορτίο. Ο Κοσμάς Χειράκης που παίζει τον «ανατρεπτικό» Μιγκουέλ και ο Γιάννης Κατσάμπας που κρατάει το ρόλο του εφθουχασμένου καθηγητή Άνταμ προσφέρουν δύο απολαυστικές, δυνατές και πλούσιες ερμηνείες. Απολαμβάνει ο θεατής καλές θεατρικές στιγμές. Και ο τρίτος, ο Στάθης Στρατηγάκης, παίζει την αμηχανία του σαστισμένου θεατή με παραπλανητική πειστικότητα. Μια τριάδα εξαιρετικών ηθοποιών που υπογραμμίζουν πως στις παρυφές της θεατρικής πρωτεύουσας ενδημούν ταλέντα ικανά και άξια και είναι λάθος όσων πιστεύουν πως μόνο τα κατεστημένα θέατρα, τα προβεβλημένα, τα πολλαπλά υποστηριζόμενα διαθέτουν καλούς συντελεστές. Για να συνειδητοποιηθεί αυτή η αναμφισβήτητη πραγματικότητα και οι δρόμοι προς τα μικρά περιφερειακά θέατρα να γίνουν πολυσύχναστοι, οι υπεύθυνοι πρέπει να αντιμετωπίζουν τις παραστάσεις που προτείνουν με περισσότερη σοβαρότητα.

Το σκηνικό της Λέας Κούση ήταν ευφυές. Η διαμόρφωση του σκηνικού χώρου σε βαγόνι του μετρό ήταν σε ιδέα και εκτέλεση πολύ πετυχημένη. Έξυπνη σαν ιδέα ήταν και η κατασκευή διαφανών ανθρώπων που θα δήλωναν παρουσίες αλλά δεν θα εμπόδιζαν τη δράση του έργου. Η κατασκευή τους όμως και η λειτουργία τους στην πράξη ούτε παρουσίες αποτελούσαν και γενικά ενοχλούσαν τη δράση. Νομίζω πως κούκλες βιτρίνας ή οποιαδήποτε άλλη ανδρικολεϊδής τοποθέτηση όχι μόνο δεν θα εμπόδιζε αλλά θα τόνιζε την αδρανή και αμέτοχη παρουσία των άλλων επιβατών. Επί τη ευκαιρία να σημειώσω πως στις δύο παραστάσεις που γίνονται σε βαγόνι τρένου το φετινό χειμώνα, στο αυθεντικό του Ρουφ και στο πεποιημένο του «Χώρου» σκηνογράφος είναι η Λέα Κούση. Εξειδίκευση.

Μισό θέατρο, μισό θέαμα